

TAČKA III

Univerzitet Crne Gore
Filozofski fakultet-Nikšić

Vijeću

Predmet: Izvještaj Komisije za ocjenu master rada kandidata Dejana Višnjića

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. 01-651, od 14.03.2022. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod naslovom „Komunalna infrastruktura opštine Nikšić“, kandidata Dejana Višnjića. U skladu sa članom 29, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Dejan Višnjić završio je osnovne studije i položio sve ispite na master studijama na Studijskom programu za geografiju Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Student je uradio master rad na temu „**Komunalna infrastruktura opštine Nikšić**“, koja pripada naučnoj oblasti Geografija, odnosno užoj naučnoj oblasti Ekonomska geografija za koju je matičan Filozofski fakultet Univerziteta Crne Gore. Komisija za ocjenu master rada je u sastavu: prof. dr Miroslav Doderović, prof. dr Dragan Burić, Filozofski fakultet u Nikšiću, Filozofski fakultet u Nikšiću i doc.dr Dragoslav Banjak, Filozofski fakultet u Nikšiću. Na osnovu detaljnog uvida u sadržaj master rada, Komisija konstatuje sljedeće:

1. Obim master rada

Master rad Dejana Višnjića pod naslovom „Komunalna infrastruktura opštine Nikšić“ ima ukupno 92 strane i u potpunosti je oblikovan u skladu sa Pravilnikom o strukturi pisanja istog. Rukopis je pisan u *Times New Roman* fontu sa proredom 1,5. Poslije naslovne strane slijedi sadržaj (2 strane), izvod (1 strana), abstract (1 strana), predgovor (1 strana) i uvod u rad (4 strane). Osnovni tekst rada sadrži 73 strane, nakon čega se nalaze zaključci i preporuke (2 strane), spisak literature dat na 5 strana, spisak slika (1 strana), spisak tabela (3 strane), i izjava o validnosti (1 strana).

2. Materija koji tretira master rad sistematizovana je u 6 cjelina, u okviru kojih je izdvojeno ukupno 22 podnaslova. O poglavljima se ukratko ističe sljedeće:

Uvod

U uvodnom dijelu kandidat predstavlja metodološki okvir istraživanja, objašnjava samu kompleksnost teme i oblasti istraživanja. Kandidat ukazuje na prednosti i mane trenutne situacije na temu komunalne infrastrukture. Navodi stukturu, odnosno organizaciju master rada po poglavljima.

Komunalna infrastruktura

Kandidat detaljno objašnjava značaj i karakteristike javne (komunalne) infrastrukture., klasifikuje infrastrukturu po kategorijama i navodi njihova najznačajnija obilježja. U ovom dijelu se navode svi vidljivi nedostaci u komunalnoj infrastrukturi opštine Nikšić i njihov uticaj na sredinu. Dakle, kandidat potpuno opravdano saopštava da u ovoj problematici postoje problemi koji traju već decenijama i uz minimalne napore, pomaci u rješavanju ovih problema su jedva vidljivi. Kandidat vrši poredjenja ove oblasti sa ostalim infrastrukturno razvijenim oblastima, uz navođenja prednosti i mana. Navodi uticaj prostornih planova, naročito onih sa lokacijskim i ekološkim karakterom.

Opština Nikšić

Kandidat Dejan Višnjić u ovom dijelu upoznaje nas sa geografskim položajem Nikšića u Crnoj Gori i osnovnim fizičko-geografskim karakteristikama pomenutog kraja. Navodi detalje o istorijskoj prošlosti ovog grada, uticaju velesila koje su prolazile i dejsstvovale u ovoj oblasti. Posebnu pažnju posvećuje prvim arhitektima koji su imali uticaj na ovaj grad, raznim intelektualcima koji su doprinijeli izgledu Nikšića u tom periodu, ali i sada kakav jeste. Kandidat se detaljno bavi analizom urbanističkog plana Nikšića kao i zakonom o komunalnim djelatnostima Crne Gore, ulogom komunalnih službi i njihovim poslovima.

Klasifikacija komunalnih sistema opštine Nikšić

U ovom dijelu master rada kandidat Dejan Višnjić objašnjava način na koji je komunalna infrastruktura Nikšića koncipirana. Kandidat navodi koje bi to bile najvažnije aktivnosti koje bi

doprinijele razvoju komunalnih sistema, navodi trenutne nedostatke u funkcionisanju službi i ističe ideje koje bi doprinijele unapređenju funkcionisanja navedenog sistema. Ističe probleme sa otpadom, kako u službama tako i u svijesti samih građana. Daje na značaju razvijenom saobraćaju u ovoj opštini, potencirajući neraskidivu vezu saobraćaja i komunalne infrastrukture. U ovom dijelu, kandidat je detaljno objasnio ulogu JP Vodovod i kanalizacija, Elektroprivrede Crne Gore, Gradskog zelenila. U dijelu ovog poglavlja iznešeni su novopokrenuti projekti, kako državnih, tako i privatnih investitora, koje na direktan ili indirektan način doprinose poboljšanju i razvoju komunalne infrastrukture ove opštine.

Primjeri dobre prakse komunalnih infrastruktura u svijetu

Ovo poglavlje se sastoji od 3 podpoglavlja. Kandidat Višnjić daje primjere prakse komunalnih infrastruktura u svijetu i vrši poređenje sa komunalnom infrastrukturom u regionu, državi i opštini Nikšić. Navodi prednosti LED rasvjete u velikim gradovima (Los Angeles), uticaj kvalitetne rasvjete na kriminal, smanjenje troškova električne energije itd. Kandidat se osvrće na studiju izvodljivosti uvođenja LED rasvjete na teritoriji opštine Bijelo Polje. U drugom podpoglavlju detaljno je opisano korišćenje 5G mreže, njenom uticaju i prednostima u odnosu na 4G mrežu, mogućnost njenog iskorištavanja u industriji. Takođe, objašnjene su prednosti razvoja robotike, upotreba pametnih mjernih sistema u cilju podrške i pomoći stanovništvu. Obrazložene su neke studije iz ovih oblasti.

Zaključci i preporuke

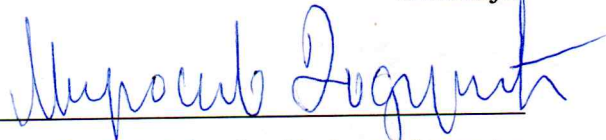
Na osnovu dobijenih rezultata, kandidat razmatra brojne faktore koji mogu uticati na komunalni infrastrukturni razvoj opštine Nikšić. Kandidat navodi da analiza je bila usmjerena na pružanje odgovora da li trenutna komunalna infrastruktura opštine Nikšić generalno daje pozitivan ili negativan efekat na lokalno stanovništvo, i da li zaostaje ili je u istoj ravni sa ostalim opštinama u Crnoj Gori, regionu. u nastavku navodi prijedloge, kao što su: Zeleno planiranje javnih prostora, pametne zdravstvene zajednice, digitalni inovacijski ekosistem kroz pametan i održivi razvoj, aktivnosti opštine kroz AI (veštačku inteligenciju) itd.

3. OCJENA MASTER RADA I PREDLOG KOMISIJE

Master rad Dejana Višnjića, pod naslovom „Komunalna infrastruktura opštine Nikšić“, dobro je koncipiran, tema je izuzetno aktuelna i dobijeni rezultati su vrijedni pažnje. Istraživanje je bazirano na provjerenoj naučnoj metodologiji, rezultati su objektivno i razumljivo predloženi, te mogu poslužiti kao osnova za naredna detaljnija istraživanja Nikšića ili cijele Crne Gore. Tema master rada pripada naučnoj oblasti Geografija, odnosno užoj naučnoj oblasti Ekonomska geografija. Na osnovu prethodno izloženog, Komisija pozitivno ocjenjuje master rad „Komunalna infrastruktura opštine Nikšić“, kandidata Dejana Višnjića, te sa zadovoljstvom predlaže Vijeću Filozofskog Fakulteta Univerziteta Crne Gore da prihvati ovaj Izveštaj i odobri javnu odbranu.

Nikšić, 11.03.2024. god.

Komisija:

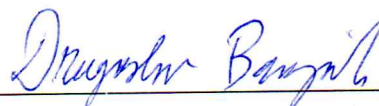
Prof. dr Miroslav Doderović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić, SP geografija

Prof. dr Dragan Burić, član

Filozofski fakultet Nikšić, SP geografija

Doc.r Dragoslav Banjak, član

Filozofski fakultet Nikšić, SP geografija

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 22.3.2024.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	945		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 3/1

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 11. 4. 2024. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Komunalna infrastruktura opštine Nikšić** Dejana Višnjića, studenta master studija Studijskog programa za geografiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ
VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu master rada Vladana Šturanovića

Socijalna interakcija učenika u inkluzivnom obrazovanju

I Z V J E Š T A J

Vladan Šturanović je student postdiplomskih master studija na Studijskom programu za Inkluzivno obrazovanje. Napisao je master tezu pod nazivom Socijalna interakcija učenika u inkluzivnom obrazovanju. Tema rada je odobrena na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta (31.11.2022.) i odabrana komisija za njenu ocjenu u sastavu doc.dr Katarina Todorović, prof. dr Nada Šakotić, prof. dr Saša Milić (mentor). Kandidat je uspješno položio sve ispite predviđene nastavnim planom Master studija Inkluzivnog obrazovanja. Nakon detaljnog pregleda master rada kandidata, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Master rad kandidata Šturanovića napisan je na 81 - oj stranici teksta, uključujući Literaturu i Priloge. U radu se kandidat referirao na 39 jedinica recentne i za tematiku neposredno relevantne literature, kojima se veoma kritički služio u utemeljivanju teorijskih a kasnije i metodoloških postavki ovog rada. Rad je strukturiran u sedam većih cjelina (Uvod, Teorijski dio, Istraživački dio, Interpretacija rezultata istraživanja, Zaključak, Literatura i Prilozi).

U Teorijskom dijelu rada kandidat Šturanović teorijski elaborira ključne koncepte na kojima se njegov rad temelji, dajući istovremeno i pregled srodnih istraživanja za svaki od pomenutih koncepata: činioci uticaja na socijalnu interakciju u inkluzivnom obrazovanju, škola i vršnjaci kao agensi socijalizacije, ključne pretpostavke kvalitativne socijalne interakcije u inkluzivnom obrazovanju, korelacija socijalne interakcije učenika sa posebnim obrazovnim potrebama sa ostalim.

Kada su u pitanju činioci uticaja na socijalnu interakciju u inkluzivnom obrazovanju, kandidat Šturanović dao osvrt na neke od mnogobrojnih elemenata koji utiču na socijalnu interakciju i njen kvalitet, kao što su načini implementacije socijalne interakcije u školama, veličina odjeljenja, stavovi nastavnika prema osobama sa posebnim potrebama. Pozvao se na Kenedijevu bavljenje ovom tematikom rema kojem afirmativni stavovi prema ovoj grupi učenika najbolje unapređuju njihov vaspitno – obrazovni proces. Djeca koja su prije svega odbačena od strane okruženja, a što je povremeno slučaj sa djecom sa obrazovnim teškoćama, teško grade samopoštovanje. Kao posljedica odbacivanja kod takve djece dolazi do osjećaja nesigurnosti i izolovanosti.

Šturanović navodi da je socijalizacija proces učenja normi i običaja jednog društva, te sa se uz pomoć socijalizacije uči način ponašanja prihvatljiv za kulturu kojoj pripadaju. Kandidat, pozivajući se na druge autore (Ivić i Havelka), proces socijalizacije opisuje kao pojavu koja je cjeloživotna ali je njen najintenzivniji dio u toku djetinjstva i adolescencije. Djeca uče od svojih vršnjaka, grupa njihovog uzrasta ali i društvenog statusa, samim tim snažan uticaj na socijalizaciju ima i odjeljenje kojem dijete pripada.

Pozivajući se na istraživanje Stepanovića iz 2018. godine, Šturanović pojašnjava da je vrlo česta pojava za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju vezivanje za jednu osobu koja im pomaže, ali i da se slobodno vrijeme najčešće provodi u dobro poznatom okruženju i ne stupa se u nove socijalne odnose.

Nastavnik ima više strategija u pristupu i svom radu. Šturanović se fokusirao na detaljno pojašnjenje dvije, a to su: kooperativno učenje i vršnjačka edukacija. Kada je riječ o kooperativnom učenju osnovna svrha mu je što ono podržava prakse i razvoj akademskih i društvenih vještina kod učenika. Radeći koji zajedno rade i uče na taj način učenici rade i na prihvatanju svih. Model grupisanja koji nastavnik sprovodi zasniva se na procedurama i tehnikama kroz koje učenici maksimalno povećavaju svoje učenje, prema mišljenju Durana i saradnika (2019). Grupe u kooperativnom učenju su heterogene i sama heterogenost donosi pozitivni vršnjački odnos u inkluzivnoj učionici. Vršnjaka edukacija prije svega ne iziskuje dodatno osoblje i nastavna sredstva, a kroz ovaj vid rada postiže se, navodi Šturanović, razvijanje drugarskih odnosa, gradi se samopouzdanje i samopoštovanje, uči se prihvatanju različitosti. Kandidat nakon ovoga sužava svoje interesovanje za ovo istraživanje kojim želi ispitati kakva je socijalna interakcija među vršnjacima, kako nastavnici gledaju na inkluzivna odjeljenja, kojim se oni metodama služe da bi unaprijedili inkluziju među vršnjacima.

U istraživačkom dijelu rada, Šturanović obrazlaže metodološki pristup ovom radu, kao i postavljanju hipoteza. Za cilj svog istraživanja on uzima trenutni ambijent u osnovnim školama te kako se u inkluzivnom sistemu ostvaruje socijalna interakcija među vršnjacima. Glavna hipoteza je da se pretpostavlja da se socijalna interakcija u inkluzivnom obrazovanju, u trenutnom institucionalnom ambijentu, bazira na individualnim karakteristikama učenika sa smetnjama i teškoćama u razvoju, kao i na primjeni različitih formi kooperativnih aktivnosti. Dalje se glavna hipoteza proširuje na posebne – između ostalog da nastavnici na ovom polju međusobno sarađuju, da su dominantne strategije koje nastavnici koriste vršnjačka edukacija i kooperativne aktivnosti, ali i da nastavno osoblje planira razovrsne aktivnosti usmjerene ka poboljšanju statusa djece. Uzorak u istraživanju je 180 nastavnika i 80 učenika. Kandidat je u istraživanju koristio anketne upitnike, kao i sociometrijski postupak za učenike.

U poglavlju koje se tiče Interpretacije dobijenih rezultata istraživanja i diskusije o dobijenim rezultatima Šturanović detaljno elaborira dobijene nalaze u anketiranju nastavnika i istraživanju sprovedenom sa učenicima, te konstatuje potvrdu ili odbacivanje hipoteze. Kandidat kroz deskripciju dobijenih rezultata ostavlja i prostor koji bi se mogao unaprijediti i na čemu bi se dalje empirijski moglo raditi. U tom smislu konstatujemo njegovo vladanje pisanjem akademskog rada, kojim čitaocima jasno navodi empirijske nalaze i interpretira uz već postojeću građu važnijih

teorijskih koncepata. Kroz interpretaciju dobijenih rezultata i diskusiju o istim, u završnom poglavlju Zaključak kandidat ukazuje na sljedeće ključne nalaze njegovog istraživanja:

1. Nastavnici planiraju različite ofrme u cilju ostavarivanja socijalne interakcije učenika sa smetnjama i teškoćama u razvoju, ovim je potvrđena i glavna hipoteza ali i sporedne, gdje je pretpostavka bila da se u aktuelnom institucionalnom ambijentu osnovnih škola socijalna interakcija ostavljuje na način koji je baziran na individualnim karakteristikama učenika sa smetnjama i teškoćama u razvoju, i različitih formi kooperativnih aktivnosti. . U nastavku Šturanović navodi da su kooperativne aktivnosti i vršnjačka edukacija većinski dominantne strategije za ostvarivanje socijalne interakcije između učenika tipičnog razvoja i njihovih vršnjaka sa smetnjama i teškoćama u razvoju, ali i da školsko okruženje i vrsta smetnje kod djeteta umnogome utiču na postizanje rezultata na planu socijalne interakcije u inkluzivnom obrazovanju. Da bi unaprijedili ostvarivanje socijalne interakcije u inkluzivnom obrazovanju nastavnici se dodatno stručno usavršavaju.

2. Navedeni rezultati pružaju realnu sliku o socijalnoj interakciji učenika tipičnog razvoja sa vršnjacima koji imaju smetnje i teškoće u razvoju, te da mogu ukazati i na neke probleme djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju o kojima se do sada nije znalo. Otkrivanje istih je i prvi korak ka njihovom rješavanju. Potrebno je ukazati na potencijalne poteškoće i prepreke koje se javljaju na putu ostvarivanja kvalitetne inkluzije.

3. Da bi došlo do još kvalitetnijeg uvida u ovu tematiku potrebno je sprovesti i sistemsko posmatranje koje bi, bez sumnje, pružilo detaljnije podatke o prirodi socijalnih interakcija u inkluzivnom obrazovanju.

4. Zaključak kao „krucijalno“ ukazuje na to da svaki učenik zaslužuje pristup uslugama podrške i intervencijama neophodnim za uspješne akademske i društvene rezultate. Važnost svega navedenog nije zasnovana samo na principu jednakosti u obrazovanju, već na efektivnosti učenja osiguravajući da učenici mogu uspjeti i akademski ali i društveno. Sistem inkluzivnog obrazovanja treba da obezbijedi da svaki učenik ima jednake mogućnosti da uči i uspije. Rješavanjem ovog izazova od suštinskog je značaja za promovisanje pravičnog, inkluzivnog i visokokvalitetnog obrazovanja u svakoj školi. Pravom promocijom inkluzije škole će njegovati i okruženje prihvatanja, dobrobiti, akademskog rasta i poštovanja različitosti.

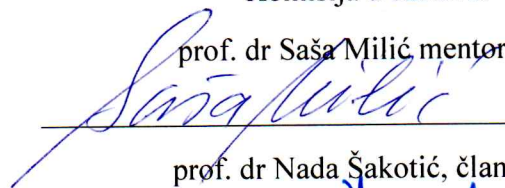
Na osnovu svega iznesenog Komisija zaključuje da master rad kolege Vladana Šturanovića, *Socijalna interakcija učenika u inkluzivnom obrazovanju*, zadovoljava sve parametre koji se odnose

na master teze, u tematskom i metodološkom smislu, pa se predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da se odobri usmena odbrana ovog rada.

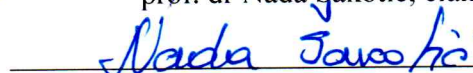
Nikšić, 20.03.2024 .

Komisija u sastavu:

prof. dr Saša Milić, mentor

prof. dr Nada Šakotić, član

doc dr Katarina Todorovi, član

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 1. 4. 2024.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1026		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 3/2

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 11. 4 . 2024. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Socijalna interakcija učenika u inkluzivnom obrazovanju** Vladana Šturanovića, studenta master studija Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu master rada Nikoline Adžić

I Z V J E Š T A J

Nikolina Adžić, studentkinja interdisciplinarnog master studijskog programa za inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, istražuje i razrađuje svoj završni rad na temu **Efekti inkluzivne vaspitno-obrazovne prakse na socijalnu interakciju djece sa smetnjama iz spektra autizma**. Ova tema, čiji je rad temeljno razmotren i odobren na sjednici Nastavno-naučnog veća Filozofskog fakulteta, izabrana je za ocjenu od strane komisije sastavljene od sledećih profesora: dr Jelena Perunović-Samardžić, prof. dr Tatjana Novović, prof. dr Dijana Vučković. Ovaj poduhvat označava Adžićin predani rad i stručnost u proučavanju ključnih aspekata inkluzivnog obrazovanja, doprinoseći tako širem razumevanju i unapređenju prakse obrazovanja djece sa autizmom.

Kandidatkinja Adžić je uspešno položila ispite predviđene nastavnim planom i programom interdisciplinarnog Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje. Nakon pažljivog i detaljnog pregleda rada, Komisija Vijeću podnosi sledeći izvještaj.

U uvodnom dijelu rada, kandidatkinja opsežno i teorijski-naučno argumentovano razmatra temeljne pretpostavke socijalne interakcije djece sa smetnjama iz spektra autizma. Svaka obrazovna institucija ima zakonsku obavezu da osigura prilagođeni nastavni plan i program za učenike sa smetnjama iz spektra autizma. Stoga kandidatkinja zaključuje da ovo podrazumijeva primjenu različitih strategija, kao što su vizuelni rasporedi, podrška u učenju, alternativne aktivnosti i nastavna sredstva koja odgovaraju potrebama svakog pojedinca. Ključ uspješne inkluzije leži u prilagođavanju školskog okruženja i praksi obrazovanja potrebama djece, umjesto očekivanja da se djeca prilagode postojećim rutinama i standardima. Ovo zahtijeva holistički pristup koji podrazumijeva angažovanje svih relevantnih aktera, uključujući nastavnike, roditelje, stručnjake za podršku i samu zajednicu, kako bi se osiguralo

da svako dijete dobije priliku da ostvari svoj puni potencijal u obrazovanju. Svako dijete koje ima poremećaj iz spektra autizma, ima niz specifičnih karakteristika koje se mogu pojaviti u različitom stepenu i kombinaciji. Kako je kandidatkinja već navela u radu, jedna od njih su problemi u socijalnoj interakciji djece sa smetnjama iz spektra autizma. Istraživanja su pokazala da generalno djeca koja imaju poremećaj iz spektra autizma, imaju teškoće u uspostavljanju socijalnih veza i razumijevanju neverbalnih signala, kao što su gestovi, izrazi lica i ton glasa.

Adžić ističe, da djeca sa smetnjama iz spektra autizma mogu imati i poteškoće u pokazivanju sopstvenih emocija, pa tako i u razumijevanju istih kod drugih osoba. Pored socijalne interakcije, tu su i obrasci ponašanja koji su ograničeni i repetitivni. Još tri glavne karakteristike su poteškoće u komunikaciji, senzorne osjetljivosti i različiti nivoi funkcionalnosti kod djece s poremećajem iz spektra autizma. Govorne poteškoće, po novim istraživanjima, veoma su česte kod djece sa smetnjama iz spektra autizma, i podrazumijevaju ograničeni vokabular, poteškoće u izražavanju misli i probleme u razumijevanju figurativnog jezika.

U polazištu metodološkog koncepta, N. Adžić, ističe da kroz primjenu odgovarajuće metodologije istraživanja, cilj je analizirati kako se inkluzivna praksa manifestuje u poboljšanju socijalnih vještina, komunikacije i integracije djece sa smetnjama iz spektra autizma. Glavna hipoteza glasi: Pretpostavljamo da nastavnici i stručni saradnici primjenjuju individualizovani pristup u obrazovanju djece sa smetnjama iz spektra autizma, kako bi ta djeca mogla otkriti svoje jedinstvene talente i doprinijeti različitosti u društvu.

Glavnu hipotezu kandidatkinja Adžić operacionalizuje kroz pet odgovarajućih podhipoteza. U metodološkom kvalitativno-kvantitativnom istraživačkom okviru, kandidatkinja definiše metode i tehnike, a potom i istraživačke instrumente, pomoću kojih testira projektovane hipoteze. N. Adžić ističe da je važno napomenuti da joj je ova metodologija omogućila ne samo da procijeni trenutno stanje u istraživanom domenu, već joj je dala i relevantne smjernice za potencijalno unapređenje i razvoj. Holistički pristup istraživanju doprinio je stvaranju sveobuhvatne slike, ključne za donošenje utemeljenih zaključaka i planiranje budućih koraka. Podaci potrebni za istraživanje, kandidatkinja Adžić prikupila je putem tri anketna upitnika i jednog intervjua. Dva anketna upitnika bila su za stručne saradnike i nastavnike osnovnih škola u kojima je radila istraživanje i koji isključivo rade s djecom sa smetnjama iz spektra autizma. Jedan anketni upitnik bio je namijenjen roditeljima djece sa smetnjama iz spektra autizma, a intervju je bio samo za stručne saradnike. Istraživanje je sprovedeno u pet osnovnih škola centralne regije Crne Gore (Podgorica) i tri osnovne škole primorske regije Crne Gore (Prčanj,

Radovići i Radanovići). Pet osnovnih škola centralne regije (Podgorica): JU OŠ „21. maj“, JU OŠ „Pavle Rovinski“, JU OŠ „Novka Ubović“, JU OŠ „Radojica Perović“, JU OŠ „Dragiša Ivanović“, i tri osnovne škole primorske regije (Prčanj, Radovići i Radanovići): JU OŠ „Ivo Vizin“, JU OŠ „Branko Brinić“ i JU OŠ „Nikola Đurković“.

Na osnovu prikupljene empirijske evidencije, N. Adžić konstatuje da je ključna istraživačka hipoteza prihvaćena, detaljno obrazlaže i argumentuje navedene podhipoteze, a u zaključku jasno navodi preporuke za unapređenje inkluzivne prakse i same socijalne interakcije djece sa smetnjama iz spektra autizma. Nakon obrade dobijenih rezultata, Adžić zaključuje da inkluzivna praksa ima značajne pozitivne efekte na socijalnu interakciju djece sa smetnjama iz spektra autizma. Integracija djece sa smetnjama iz spektra autizma u obrazovni sistem Crne Gore uz podršku prilagođenih strategija i resursa, može doprinijeti razvoju njihovih socijalnih vještina. Osim toga, Adžić konstatuje da dobijeni podaci ukazuju na unapređenje samog rada s djecom sa smetnjama iz spektra autizma, pa se zato može istaknuti važnost kontinuiranog obrazovanja nastavnog osoblja i kreiranja podržavajućeg okruženja koje podstiče inkluziju i međusobno razumijevanje među svim učenicima. Shodno navedenom, kandidatkinja podcrtava opravdanost i ostalih sporednih hipoteza. Adžić naglašava i važnost saradnje s roditeljima djece sa smetnjama iz spektra autizma kako bi se pružila kontinuirana podrška djetetu i uspostavila veza između porodičnog okruženja i školske sredine. Takav holistički pristup može doprinijeti optimalnom razvoju djece sa smetnjama iz spektra autizma unutar inkluzivnog obrazovnog sistema. Kroz rezultate ankete za roditelje, jasno se vidi da je 60,9% roditelja djece sa smetnjama iz spektra autizma izjavilo da njihovo dijete voli školu i vršnjake, dok s druge strane podatak od 39,1% na tvrdnju koliko se dijete sa smetnjama iz spektra autizma druži s vršnjacima iz škole, pokazuje da postoji dosta prostora za unapređenje same socijalne interakcije. Podaci dobijeni iz intervju sa stručnim saradnicima, kako navodi N. Adžić, jasno ukazuju da rad mobilnih timova Resursnog centra ima značajano pozitivan uticaj na djecu sa smetnjama iz spektra autizma. Međutim, ističe se potreba za daljim unapređenjem ovog procesa. Važno je napomenuti, ističe Adžić, da postoji prostor za poboljšanje, posebno u vezi s vođenjem adekvatnih evidencija i izvještavanjem. Detaljni izvještaji mogu značajno doprinijeti boljem razumijevanju i prilagođavanju radne okoline prema potrebama djece sa smetnjama iz spektra autizma. Ova inicijativa trebala bi biti usmjerena na preciznije praćenje napretka, identifikaciju specifičnih potreba svakog djeteta i prilagođavanje podrške prema individualnim zahtjevima.

Konačno, shodno dobijenim rezultatima, kandidatkinja zaključuje da su pozitivni efekti inkluzivne vaspitno-obrazovne prakse na socijalnu interakciju djece sa smetnjama iz spektra

autizma, te konstatuje da je potvrđena glavna hipoteza. Takođe, kandidatkinja N. Adžić navodi da rezultati istraživačke studije, fokusirane na primjenu metoda rada s djecom sa smetnjama iz spektra autizma, ukazuju na varijacije u postignućima, koje su razdijeljene prema obrazovnim ustanovama koje pohađaju. Analizom dobijenih rezultata, N. Adžić, zaključuje da stručni saradnici posjeduju određeno predznanje i osnovnu obučenost za rad s ovom populacijom. Ipak, postavlja se potreba za daljim unapređenjem njihovih vještina kroz prisustvo na raznim seminarima i vebinarima posvećenim specifičnostima rada s djecom sa smetnjama iz spektra autizma.

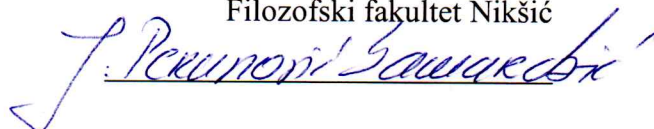
Na osnovu navedenog, Komisija sa zadovoljstvom konstatuje da master rad kandidatkinje Nikoline Adžić, na temu: **Efekti inkluzivne vaspitno-obrazovne prakse na socijalnu interakciju djece sa smetnjama iz spektra autizma**, ispunjava normative koji važe za master radove (čl. 22/stav 1), te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, mart 2024. god.

Komisija, u sastavu:

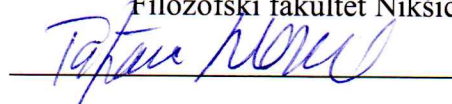
Dr Jelena Perunović-Samardžić, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

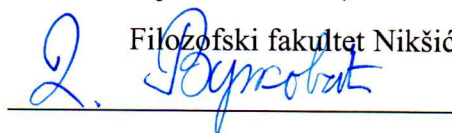
Prof. dr Tatjana Novović, član

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 8. 4. 2024.			
ORG. JTB.	POS.	PRILOG	VRJEDNOST
01	1121		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 3/3

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 11. 4 . 2024. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Efekti inkluzivne vaspitno-obrazovne prakse na socijalnu interakciju djece sa smetnjama iz spektra autizma** Nikoline Adžić, studentkinje master studija Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović